

a činí-li bílý okraj k. až k orámování kresby na obou protilehlých stranách dohromady méně než 8 mm, 10 Kč;

b) při k-ách s apreturou jinou než kaseinovou, na př. s povlakem lakovým, celuloidovým atd. 20 Kč;

c) při k-ách uvedených pod písm. a) se širším okrajem nebo bez orámování kresby 20 Kč (zák. č. 54/1925 Sb.).

Ministr financí může vyhláškou stanoviti, pod kterou sazbu se mají k. zařaditi, jestliže by nastala změna ve způsobu výroby karet co do základní látky nebo apertury. Tak stalo se ohledně karet hliníkových, při nichž dávka činí beze zřetele na počet listů hry 20 Kč (vyhl. min. fin. č. 86/1928 Sb.).

Subjektem zdanění jest při k-ách v tuzemsku vyrobených výrobce, při k-ách v cizině vyrobených dovozce nebo příjemce.

Zaplacení dávky vyznačí se na stanoveném listu hry (min. nař. č. 127/1881 ř. z. a č. 73679/1881 uh.) kolkem, vtisknutým příslušným úřadem. Ke kolkování karet jsou povolány: kolkovní úřad v Praze, berní úřad v Teplicích a zemská finanční pokladna v Brně (vyhl. min. fin. č. 7/1912 ř. z. a č. 403/1921 Sb.). Ke kontrole počtu vyrobených a ke kolkování předložených her karet slouží úřední závěrné známky (pásky), které vydává výrobčům (dovozcům) bezplatně příslušný kolkový úřad a jimiž tyto jsou povinni jednotlivé hry karet opatřiti. Forma a barva kolkových známek a závěrných známek jest stanovena nařízením (vlád. nař. č. 441/1921 Sb. a č. 87/1925 Sb.).

Výroba karet a obchod s nimi podléhá důchodkové kontrole.

Výrobce musí předložiti finančnímu úřadu z každého druhu karet, jež hodlá vyráběti, po třech hrách jako vzorek.

Vyráběné k. mají býti vedeny v přesné evidenci, pro niž předepsán určitý postup pomocí rejstříků a formulářů (min. nař. č. 127/1881 ř. z. a č. 73679/1881 uh.), a nekolkované hry chovány pod zvláštním závěrem.

Do obchodu smějí přijíti jen kolkované hry karet v předepsaných obalech, obsahujících vždy jednu hru.

V každé hře karet musí jeden list býti opatřen údajem jména výrobce a sídla jeho podniku. List, na který se tiskne úřední kolek, musí býti přetisknut i razítkem firmy výrobce. Rovněž obal každé hry musí obsahovati určité údaje.

Revisní orgány důchodkové správy mají právo nahlížeti do předepsaných rejstříků

a kontrolovati vedení podniku, po příp. i provésti domovní prohlídku.

Zkrácení státního důchodku dáváním do oběhu nebo používáním nekolkovaných nebo nedostatečně kolkovaných her karet trestá se padesátinásobkem zkráceného kolkového poplatku a propadnutím nekolkovaných nebo nedostatečně kolkovaných karet (§ 11, odst. 6., zák. č. 54/1925 Sb.). Trest vysloví se bez zavedení důchodkového trestního řízení. Provozovatelé živností hostinských a výčepních, v jichž místnostech se hraje s jich vědomím nekolkovanými k-ami, podléhají kromě toho pokutě od 20 Kč do 600 Kč.

Přestoupení předpisů o kolku z karet v jiných směrech stíhá se v trestním řízení důchodkovém, při čemž ve směru materiálně-právním platí určité odchylky od obecných předpisů. Výrobci karet nebo obchodník s nimi může býti odňato příslušné živnostenské oprávnění, byl-li již jednou, po případě dvakrát trestán. V každém případě jest uhraditi i zkrácený poplatek s úroky (zákon č. 43/1881 ř. z. a zák. čl. XXVII/1881).

Josef Hoffmann.

Katastr pozemkový.

I. Úvod. Čl. 1. Název — účel — požadavky vědy a praktického života. — II. Úplnost katastru. Čl. 2. Pozemek — kat. území a jeho hranice — pozemkové trati. — III. Jednotnost katastru. Čl. 3. Překážky rozmanitosti dosavadních systémů — rakouského, pruského a uherského. Čl. 4. Zobrazování pozemků. Měřické metody — jednotná síť trigonometrických bodů — základní síť trigonometrických bodů — parcela — číslování parcel — hranice pozemků — drážebnostní hranice — omezníkování — sporné hranice — ostatní předměty zakreslení — budovy. Čl. 5. Popis pozemků. Držitel — výměra, vzdělání a užívání, jakostní třída — kat. výtěžek. Čl. 6. Soupis pozemků. Parcelní protokol — pozemnostní archy a jejich seznam — rejstřík držitelů a ostatní seznamy — písemný operát. — IV. Pravdivost katastru. Čl. 7. Udržování shody se skutečností — součinnost interesovaných — ohlašovací povinnost držitelů — občasná přehlídka držby — přezkoušení shody se zápisy ve veřejných knihách. Čl. 8. Provádění změn — zápis — záznam — doba provedení — námítky. Obnovování p-ého k-u. — V. Veřejnost katastru. Čl. 9. Veřejná přístupnost měřických a písemných operátů — právo reprodukce — vliv zápisu na daňovou povinnost. — VI. Úřady a řízení. Čl. 10. Úřady. Čl. 11. Řízení (komise) při měření neb místním šetření pro založení nebo obnovení p-ého k-u. (kat. řízení) — při zjišťování hranic — reklamace — při zjišťování

změn — při změně držeb. hranic — pokuty a náhrady — úlevy kolkové a poplatkové. Čl. 12. Oprávnění měřických orgánů vstupovati na cizí nemovitosti, stavěti tam měřické znaky a pod. — náhrada škody — ochrana měřických značek — právo vyvlastňovací. — Literatura.

I. Úvod. Čl. 1. Třebas název „p. k.“ zaveden byl teprve katastrálním zákonem č. 177/1927 Sb. (dále k. z.), přece p. k. i ve své nynější podobě jest výsledkem staletého vývoje a práce několika generací. Náleží vůbec k nejstarším správním pomůckám toho druhu. Sloužil původně skoro jen berním účelům, jak svědčí jeho dřívější název katastr daně pozemkové, i samo jméno katastr (z capistratum — berní soupis hlav). Rozsah i uspořádání p-ého k-u řídily se proto vždy především potřebami finanční správy, a rozhodovaly tedy o nich nejvíce druh a podmínky daňového břemene, postihující pozemkový majetek. Ovšem čím více se daňové břemeno na pozemkové držbě individualisovalo a čím větší proto požadavky kladla finanční správa na přesnost a úplnost dat p-m k-em zjištěných, tím více stoupal jeho význam i pro ostatní obory veřejného i soukromého života, tím také rostl i všeobecný zájem o p. k. a vliv jiných činitelů než finanční správy na jeho utváření.

K. z. připojil k hlavním účelům, jimž p. k. až dosud sloužil, poskytuje přímo podklad pro vyměřování veřejných daní a dávek s pozemkovou držbou spojených a pro zakládání, obnovování nebo doplňování veřejných knih a jejich map a nepřímo i pro zajištění držby, pro převod nemovitostí a reálný úvěr, ještě další účely vedlejší. P. k. má býti též pomůckou pro práce kartografické, výškopisné, pro technická podnikání, pro účely statistické, hospodářské, pro vědecká badání, pro ochranu památek, nebo pro jiné účely státní správy i občanského života, jak blíže určuje ministerstvo financí v dohodě s ministerstvem veřejných prací a příslušným ústředním úřadem (§ 3).

Podle programu k-m z-em stanoveného má býti p. k. p-m k-em Čsl. republiky v plném slova smyslu. Má totiž:

A. zahrnovati veškeré pozemky Čsl. republiky, žádný nevyjímajíc (§ 2, odst. 1., a § 4, odst. 2.), tedy býti úplný (čl. II);

B. vyznačovati každý z nich podle hledisek pro všechny stejných (§ 5), tedy býti jednotný (čl. 3 až 6);

C. býti udržován ve všech zjišťovaných skutečnostech ve stálé shodě se skutečným

stavem resp. veřejnou knihou (§§ 30 a 42), tedy býti pravdivý (čl. 7 a 8).

Má býti tedy úplný, jednotný a v ustavičné shodě se skutečností.

II. Úplnost. Čl. 2. Pozemkem podle k-ho z-a (§ 4) se rozumí každá část přirozeného povrchu zemského, která jest oddělena od sousedních částí buď trvale viditelným rozhraničením, jako na př. zdí ohradní nebo opěrnou, plotem a pod., nebo hranicí držebnostní nebo správní (státu, země, okresu politického, soudního nebo berního, obce nebo katastr. území), nebo která se od sousedních částí liší vzděláváním nebo užíváním, jak níže bude ještě uvedeno.

P. k. má tedy zahrnovati ve své celistvosti veškeré pozemky Čsl. republiky (§ 4, odst. 2.), a tudíž i její veškerou plochu.

P. k. jest uspořádán podle katastrálního území (§ 7) (dříve katastr. obcí). Katastr. území má býti souvislé území vhodného tvaru s obvodem místopisně uzavřeným (a to i na Slovensku a Podkarpatské Rusi, kde tomu tak až dosud vždy nebylo), jež se kryje buď s obcí politickou (místní) nebo jest její částí. Hranice katastrálního území mají se přimykati ku přirozeným rozhraničovací čarám (§ 11), jako jsou hřebeny hor, cesty, vodotoky a pod. Jen výjimečně může jedno katastr. území obsahovati několik obcí politických (místních) téhož berního okresu. Se změnou hranic obcí politických (místních) nastává pravidlem i změna hranic katastr. území, což platí i při změně hranic okresních, zemských i státních.

Každá hranice katastr. území musí býti shodná (společná) s hranicí sousedící části sousedního katastr. území nebo hranicí státní a musí býti omezníkována. Běží-li hranice katastr. území po hranici státní, zemské nebo hranici obce politické, musí býti tyto hranice identické, a osazené již znaky takovéto hranice jsou v takovém případě zároveň znaky hranic katastr. území. Scházející nebo poškozené hraniční znaky, vyjímajíc číslované mezníky a měřické značky na státních hranicích, nahradí se novými společným nákladem hraničních politických (místních) obcí.

Název katastrálního území ustanovuje ministr financí v dohodě s ministrem spravedlnosti přihlížeje k úředně stanoveným názvům obcí, osad, samot a podobně na území ležících.

Katastr. území samo rozděluje se na pozemkové trati podle obecného pojmenování skupin pozemků (§ 7, odst. 3.).

III. Jednotnost. Čl. 3. P. k. jest prozatím jednotný vlastně jen svým programem daným k-m z-em. Ve skutečnosti jsou však a budou ještě delší dobu patrný stopy místních rozdílů co do založení i vedení pozemkového katastru v býv. Rakousku, v Uhrách, a pokud jde o Hlučínsko i v Prusku, a konečně i novot, zavedených k-m z-em samotným a zákonem o přímých daních, jež se namnoze pro rozsáhlost a nákladnost prací s tím spojených dají uskutečňovati jen postupně. Poměrně nejlépe byl p. k. zřízen a veden na území dříve rakouském (Čech, Moravy, Slezska a inkorporovaných částí Dol. Rakous: Vitorazska a Valticka), kdež přicházejí v úvahu zejména cís. patent z 23. XII. 1817, kterým byl založen t. zv. stabilní katastr, zákon č. 88/1869 ř. z., kterým bylo nařízeno nové vcenění pozemků spolu s reambulací map stabilního katastru, zákon č. 83/1883 ř. z., kterým byla zavedena pravidelná evidence katastru daně pozemkové a zákon č. 121/1896 ř. z., kterým bylo postaráno o jeho jednorázovou revisi.

Pozemkový katastr na Hlučínsku zakládal se hlavně na zákoně ze dne 21. V. 1861, str. 253 s. z., a k němu vydaných prováděcích nařízeních o nové úpravě pozemkové daně. Liší se od rakouského p-ého k-u zejména tím, že v katastr. mapách (Flurkarten), vyhotovených v různých měřítkách a bez vzájemné spojitosti listů mapy, jsou vyznačeny pozemky jen v polních tratích (Flur) a v místních tratích jen výjimečně zahrady větší než jedno jitro; budovy i se zahradami do výměry jednoho jitra (2553 m²) jsou podrobeny tak zv. dani domovní, nikoliv pozemkové. Také vcenění pozemků jest odchýlné, vykazující značně nižší katastr. výtěžky (v tolarech), nežli v sousedním Opavsku.

Na Slovensku a Podkarpatské Rusi starší předpisy uherské (cís. patent z 20. a 31. X. 1849 o pozemkové dani a zák. čl. VII/1875 o úpravě pozemkové daně, obdobné zákonům rakouským a zák. čl. XXII/1885 o evidenci daně pozemkové) slibovaly sice dosti účelné zařízení p-ého k-u; bohužel provádění těchto zákonů značně se zdrželo a často odchýlovalo od zákonodárcova úmyslu, takže při převratu řádného p-ého k-u ve velké části Slovenska vlastně nebylo.

P. k. na Slovensku a Podkarpatské Rusi lišil se od rakouského zejména tím, že jeho evidenci obstarávali většinou obecní notáři jen pod dozorem orgánů finančních ře-

ditelstev a jen částečně za spolupůsobení měřických nebo vceňovacích (lokalisačních) inspektorátů, kdežto v Rakousku se evidence soustřeďovala u odborných úřadů, dříve zvaných „evidence katastru daně pozemkové“.

Podle k-ho z-a má se dítí vyznačování pozemků (§ 2, odst. 1.) jejich: 1. zobrazením (čl. 4), 2. popsáním (čl. 5) a 3. sepsáním (čl. 6).

Čl. 4. K zobrazení pozemků slouží katastr. mapy, jež mají býti pořízeny pro každé katastr. území na podkladě měřických bodů, jež doplňují jednotnou síť trigonometrických bodů (§ 10), vyznačených trvale na povrchu zemském trigonometrickými značkami. Jednotná síť trigonometrických bodů spočívá na základní síti trigonometrických bodů. Tato jest zobrazena na jediné kuželové ploše obecného stejnoúhlého zobrazení kuželového; její triangulační body jsou od sebe vzdáleny v Čechách a v Podkarpatské Rusi průměrně as 35 km, kdežto v ostatních částech republiky průměrně as 25 km.

Metody katastrálního měření ustanovuje t. č. ministerstvo financí v dohodě s ministerstvy zemědělství, spravedlnosti a národní obrany (§ 10, odst. 2.) resp. veřejných prací.

Nové katastrální mapy budou zásadně zřizovány v měřítku 1:2000, výmínečně také, kde zvláště bude záležeti na preciznosti, jako na př. v částech zastavěných, v měřítku 1:1000, kdežto starší mapy byly zpracovány v měřítku jednak 1:2880, pokud se týče 1:1440 resp. 1:720, jednak v měřítku 1:2500 resp. 1:1250 a 1:625 nebo též v měřítku 1:2000 resp. 1:1000 a 1:500.

Podle map, vzešlých z původního katastr. měření a zvaných „původní katastrální mapy“, zřizují se otiskem a doplněním názvy a jinými předepsanými údaji vlastní katastrální mapy, které slouží ku přesnému a přehlednému vedení změn v patrnosti.

Tyto mapy spolu s originálními katastr. mapami, dále mapy příruční (indikační) upravené zejména pro katastr. službu v poli a eventuelně katastrální mapa vyhotovená v měřítku 1:4000 nebo jiném jsou dohromady t. zv. měřickým operátem.

V katastr. mapě má býti zobrazen především každý pozemek. Zahrady a vinice nepřesahující 100 m² a ostatní druhy pozemků nepřesahující 1000 m² připojí se však k některé sousední parcele téhož drži-

tele, se kterou se svým katastr. výtěžkem nejlépe srovnávají, nalézají-li se uvnitř téže držby a nezvětšili-li se nebo nezmenšili tímto připojením celkový katastr. výtěžek o více než 10% (§ 4, odst. 3.). Naproti tomu mohou se zase části pozemků vyznačiti jako samostatné parcely, jsou-li knihovně připsány různým vlastníkům (ač držitel je tentýž), nebo různě zatíženy nebo zapsány v různých veřejných knihách nebo tvořili podle povolení příslušného stavebního úřadu samostatné stavební skupiny nebo rozličná stavební místa (§ 4, odst. 4.).

Pozemek v katastr. mapě takto skutečně zobrazený nazývá se parcela (§ 4, odst. 2.) a má býti označen i zvláštním parcelním číslem. Číslování děje se v každém katastr. území od jedničky počínajíc postupně podle pozemkových tratí a zde pak, jak pozemky za sebou leží. Číslo parcel zastavěných ploch a nádvoří, t. zv. stavebních parcel, dělájí na mapách, vyhotovených do r. 1865, svoji vlastní řadu čísel od jedničky počínajíc a označují se pak v katastr. mapě odlišnými číslicemi (na př. jiné barvy).

Parcely vzniklé později dělením obdrží katastrální čísla lomená, jichž čitatele se rovnají původnímu číslu, jmenovatele pak znamenají novou řadu čísel.

V katastr. mapě se zobrazují především hranice pozemků, a to svým průmětem na plochu stanovenou pro zobrazení Čsl. republiky (§ 17). Naprosto přesné zobrazení jest předepsáno, jde-li zejména o hranici trvale zajištěnou zdí, plotem a pod., nebo o hranici držebnostní nebo správní. Hranice pozemků uvnitř téže držby se určují jen v hrubých rysech a podle toho i zobrazují. K. z. (§ 12) uložil držitelům pozemků povinnost omezníkovati nesporné držebnostní hranice před jejich zjišťováním. Jinak omezníkuje je měřičský úředník na náklad strany. Je-li však hranice sporná, sepíše se o ní podrobný protokol a zašle se příslušnému knihovnímu soudu, aby zavedl příslušné řízení. Sporné díly nečiní samostatných parcel a nemohou se proto ani omezníkovati. Nerozhodne-li soud pravoplatně o sporné držebnostní hranici nejpozději do skončení měřických prací v příslušném katastr. území, vyznačí se sporná držebnostní hranice zatím (na mapách čárkováně) podle posledního stavu pokojné držby, a nelze-li tento stav zjistiti, podle dosud platného zápisu (zákresu) v p-ém k-u nebo ve veřejné knize nebo podle jiných průkazů.

Takovéto vyznačení sporné hranice nemá žádných soukromoprávních důsledků.

Zjišťování držebnostních hranic děje se při zakládání nebo obnovování p-ého k-u pro dotčené katastr. území, nebo vznikne-li nová držebnostní hranice. Proto budeme se dlouho ještě setkávati s držebnostními hranicemi bez mezníků. Pro Slovensko a Podkarpatskou Rus mohou býti mimo to vládním nařízením povoleny další výjimky z povinnosti mezníkovati držebnostní hranice (§ 113).

Kromě hranic parcel vyznačují se v katastr. mapě i trvalá zařízení a díla, stavby pozemní a vodní, meliorační, vodárenské, kanalisační, železniční, silniční, elektrárenské, poloha mezníků, výškových značek, památek, památkově cenných stromů (§ 15), dále pak předměty, jež určuje nařízení. Přicházejí tu v úvahu zejména pouliční, lanové a jiné dráhy, normální znaky při vodních dílech, držebnosti stezky, průhonu, vozové cesty, přivádění nebo odvádění vody, pokud jejich rozsah jest v přírodě patrný, léčivé i jiné prameny, studny, ručeje, potoky, soukromé cesty, veřejně používané pěšiny a pod.

Budovy vyznačují se v rozsahu svého půdorysu na přirozeném povrchu zemském podle svého věnování. Vojensky důležité stavby a příslušné pozemky zjišťují a vyznačují se v p-ém k-u jen po dohodě s ministerstvem národní obrany (§ 14).

Čl. 5. Popis pozemků. V p-ém k-u se popisují pozemky tím, že se vedle čísla parcelního uvádí jejich držitel, výměra, vzdělání (kultura), jakostní třída, katastr. výtěžek, dále poz. trať, knihovní vložka, výměra zaplavované plochy, použité právo ke stavbě, u půdy odňaté zemědělskému (lesnímu) obdělávání také účel, jemuž slouží, a památka na pozemku jsoucí.

a) Držitel. Na rozdíl od pozemkových knih zjišťuje se v p-ém k-u nikoliv vlastník, nýbrž řádný držitel (§ 16), t. j. držitel, jehož držba se zakládá na platném právním titulu (§ 316 obč. zák. a § 19 zák. čl. XXX/1886). Uvádí se jeho jméno (u osob fyzických jméno a příjmení a i v místě obvyklý přídomek) a bydliště (u osob právnických a pod. sídlo). Je-li parcela v držení více osob, uvádějí se všichni spoludržitelé i jejich podíly. Vzhledem k chystané reformě knih. zákona připouští k. z. také, aby byl v p-ém k-u poznamenán vlastník děl nebo vlastník prostorů pod zemským povrchem (dolů, sklepů, jeskyní)

nebo nad ním (poschodí dělených domů, převislých střech, balkonů a pod.), je-li jím někdo jiný, než držitel pozemku a bude-li zapsán i v příslušné veřejné knize jako vlastník.

b) Výměra pozemků se vyjadřuje vesměs v metrické míře (§ 17). Při tom přichází v úvahu jen plocha stanovená hranicemi pozemků, jak byly zakresleny v katastr. mapě, takže katastr. výměra pozemků rovná se plošnému obsahu průmětu pozemků na plochu stanovenou pro zobrazení Čsl. republiky (§ 17). Proto jest při zjišťování výměry na místě samém, zejména na svazích, dbáti plošné deformace pozemků, která vznikne jejich zakreslením do katastr. mapy, jako průmět na rovinu mořské hladiny.

Kromě celkové výměry parcely uvádí se výměra jednotlivých částí různých se jakostní třídou, přesahuje-li rozdíl v celkovém katastr. výtěžku mez zákonem stanovenou (§ 23, odst. 3., k. z.).

c) Podle vzdělávání a užívání jest rozeznávati dvě skupiny pozemků (§ 21). Prvou skupinou jsou pozemky s katastrálním výtěžkem; to jsou pozemky, jež lze hospodářsky obdělávati (půda zemědělská nebo lesní) a u nichž lze proto stanoviti určitý hospodářský výtěžek, jenž jest podkladem t. zv. katastr. výtěžku a které z toho důvodu jsou zásadně podrobeny dani pozemkové. Do druhé skupiny patří pak pozemky bez katastr. výtěžku, tedy takové, které podle zákona nepodléhají dani pozemkové a to buď proto, že jich nelze hospodářsky obdělávat, ježto jsou to plochy buď neplodné nebo zastavěné, nebo proto, že se jich užívá k jiným účelům zákonem zvlášť vyloučeným. Sem patří vedle nádvoří, jež k. z. sám ještě uvádí, i jiné pozemky dani pozemkové nepodrobené; jsou to podle § 96 zákona o přímých daních č. 76/1927 Sb. také a) silnice a stálé vozové, polní nebo lesní cesty, β) pěšiny, potahové stezky a jiné cesty zapsané v poz. knize jako veřejný statek, γ) náměstí (návsi), kostelní prostranství a ulice, δ) pozemkové plochy železničních drah sloužících veřejné dopravě zapsané v železniční knize, ε) veřejným účelům sloužící průplavy, vodovody a splaškové kanály, pokud pozemky pro ně vyhrazené jsou příslušnými zařízeními zastavěny (zabrány) tak, že zemědělský nebo lesní výtěžek jest vyloučen, jakož i ζ) koryta řek a potoků. Zvlášť jest se zmíniti ještě o močálech, jezerech a rybnících, jež patří do této druhé skupiny po-

zemků jen tehdy, nejsou-li hospodářsky obdělávány a nedávají užítku rybolovem, řezáním rákosí nebo dobýváním rašeliny, které se však v opačném případě řadí mezi pozemky s katastr. výtěžkem. Pozemky, jinak schopné k zemědělskému nebo lesnímu zužitkování, tomuto však skutečným užíváním úmyslně odňaté a věnované jiným účelům než právě zmíněným, nazývají se parifikační půdou a náležejí rovněž do první skupiny.

V první skupině zařazené pozemky dělí se podle způsobu vzdělávání resp. užívání na: a) role, b) louky, c) zahrady, d) vinice, e) pastviny, f) lesy, g) močály, jezera a rybníky a h) parifikační půdu. Pozemky s jiným vzděláním než právě uvedeným (na př. chmelnice), řadí se do těch druhů pozemků, jimž se nejvíce přibližují svým vzděláváním, pozemky se smíšenými druhy vzdělávání (na př. role s ovocnými stromy) se zařadí do onoho vzdělávání, které převládá a pozemky se střídavými druhy vzdělávání (na př. role s pastvou) do onoho vzdělávání, které je nejvýnosnější.

Podotknouti sluší, že do příslušných skupin vzdělávání, pokud se týče mezi parifikáty, jest zařaditi pozemky od daně pozemkové trvale nebo dočasně osvobozené, t. j. pozemky, které jsou sice pozemkové dani zásadně podrobeny, ze zvláštních však důvodů požívají trvalého nebo dočasného osvobození od daně (§§ 97 a 98, pokud se týče §§ 100 a 102 zák. č. 76/1927 Sb.). Jsou to zejména pozemkové plochy užívané k účelům veřejným a všeužitečným, dále plochy, které teprve zvláštními opatřeními byly učiněny plodnými, na nichž byly založeny neb obnoveny vinice a pod., které jen proto poz. dani nepodléhají, že jsou užívány k zvláštním účelům v zákoně o přímých daních zvlášť uvedených, nebo přeměněny z půdy neplodné v plodnou a pod.

d) Jakostní třída vyjadřuje se stupni, jichž ve vceňovacím okrese nesmí býti více než devět (§ 23). Určuje jakost (bonitu) pozemků, pokud jde o jejich užívání k zemědělskému (lesnímu) hospodaření, v poměru k ostatním pozemkům téhož druhu a téhož vceňovacího okrsku. Vceňovacím okrem jest buď celý politický okres (odhadní okres) nebo, při větší rozmanitosti půdy (podnebí), dopravních a hospodářských poměrů jednotlivých jeho částí, tyto části (§ 20).

Stupně jakosti jsou reprezentovány t. zv. vzorkovými pozemky, jichž bylo v kaž-

dém vceňovacím okrsku pro každou jakost a druh pozemků zvoleno několik tak, aby se lišily navzájem svými vlastnostmi, polohou a složením půdy. Jsou ve všech těchto směrech náležitě popsány ve zvláštních seznamech, pořízených podle vceňovacích okrsků (§ 22).

Jakostní třída (§ 23) ostatních pozemků zjišťuje se t. zv. vtřídováním. Vyjadřuje ji stupeň jakosti onoho vzorkového pozemku, který jest co do uvedených vztahů vtřídovanému pozemku nejpodobnější. Vyказuje-li parcela části rozličných jakostí, určí se jakostní třída každé z nich, leč že jde o části menší než půl hektaru, jež lze spojit s jinými, aniž by se tím snížil nebo zvýšil katastr. výtěžek celého pozemku o 10%.

Naproti tomu se vtřídují lesní pozemky téhož držitele, tvořící dohromady jednotnou plochu přerušenu nanejvýše cestou, potokem nebo podobnými parcelami (spojené lesy), jako celek podle průměrného výtěžku půdy a dřevin v době vtřídění, nejde-li při tom o plochy přes 30 ha, lišící se navzájem hodnotou půdy, porostem nebo jinými známkami, majícími vliv na katastr. výtěžek.

U pozemků nebo jejich částí, k jichž prospěchu jsou zřízena nebo udržována zvláštní ochranná nebo meliorační zařízení, jako ochranné hráze a pod., připočítávají se k výdajům na obdělávání a těžbu též stálé náklady na udržování těchto zařízení ve stavu užitelném zvětšené o 6/100 vynaložených původních stavebních nákladů, pokud tyto nebyly kryty subvencemi veřejných korporací (§ 19).

Zdůrazniti sluší, že každý okrsek má své vlastní stupnice jakostních tříd bez ohledu na stupnice v sousedních okrscích, takže změna hranic vceňovacích okrsků může míti vliv i na stupeň jakostní třídy přeraďovaných pozemků, zatím co jejich katastr. výtěžek zůstává týž, nebo se nepatrně zvyšuje předepsaným přízpůsobením k nejbližší sazbě. Při změně způsobu vzdělávání (na př. role v zahradu) může ovšem nastati změna i co do jakostní třídy i co do katastr. výtěžku.

e) Katastrální výtěžek (zvaný dříve čistý katastr. výnos) jest podle svého původu roční peněžitý přebytek, převedený na čsl. korunovou měnu, a zaokrouhlený do sazební stupnice, který vyplýval pro držitele pozemku při hospodaření obvyklém ve vceňovacím okrsku u většiny držitelů z hrubého výtěžku po odečtení všech vý-

dajů nutných a ve vceňovacím okrsku obvyklých na obdělávání a těžbu podle průměru z těch let, které byly vzaty za základ všeobecného katastr. vceňování, beze zření na majetkové poměry držitelovy, na spojení pozemků v hospodářské jednotky nebo s jinými odvětvími výrobními a na břemena nebo práva s pozemkem spojená při středním v místě obvyklém stavu zpracování půdy (§ 19, odst. 2.).

Přímé zjištění ryziho výtěžku a z toho vyplývajícího katastr. výtěžku předepsáno jest jen pro vzorkové pozemky. U jiných pozemků určuje se výtěžek výměrou a sazbou, kterou tvoří katastr. výtěžek vzorkového pozemku téhož druhu a téže jakostní třídy, převedený na příslušnou základní míru. Tou jest nyní vesměs hektar, kdežto původní sazby týkaly se katastr. jiter ($1600 \square = 5755 \text{ m}^2$). Co do měny jsou původní sazby vyjádřeny na Slovensku a Podkarpatské Rusi korunami rakuh., na Hlučínsku pruskými tolary, jinde pak zlatými. Převod těchto zlatých na čsl. koruny děje se v poměru 1:2 a pruského tolaru pak pro dočasné používání 1:5, čímž aspoň do jisté míry byl paralysován poměrně nízko stanovený katastr. výtěžek na Hlučínsku.

Kdežto stupeň jakostní třídy vyjadřuje v témže vceňovacím okrsku jen pořadí jakosti pozemku určitého druhu vzdělání k jakosti jiných pozemků téhož vzdělání (čím větší číslo třídy, tím horší jakost), jest jednotka katastr. výtěžku teoreticky společným měřítkem hospodářské výnosnosti pro všechny pozemky s katastr. výtěžkem v celé republice. Ve skutečnosti jsou ovšem mezi jednotlivými částmi Čsl. republiky, zejména mezi jednotlivými zeměmi co do poměru mezi pravděpodobným průměrným hospodářským výtěžkem a katastr. výtěžkem dosti značné rozdíly. Způsobeny byly různou praxí a růzností dob, kdy vceňování bylo prováděno. Rozdíl ten však, pokud jde o Hlučínsko, bude odstraněn, neboť k. z. (§ 107) slibuje nové vtřídění (podle I. vceňovacího okrsku opavského). Jinak se ponechávají katastr. výtěžky beze změny tak, jak byly již dříve zjištěny, třebaže hodnoty jimi vyjádřené jsou od skutečné hospodářské výnosnosti pozemků tak vzdáleny, že jejich všeobecně používané a k-m z-em zachovávané pojmenování „výtěžek“ není vlastně již ani na místě.

Pro daňové účely se ovšem tímto měřítkem výnosnosti vystačí. Při jisté korektuře lze je však dokonce použiti i pro jiné účely,

jak na př. svědčí t. zv. Brdlickovy tabulky (ústavu pro zemědělskou zpravovědu a taxaci v Praze), položené podle § 11, odst. 4., zák. č. 309/1920 Sb. a nař. č. 403/1920 Sb. za základ oceňování pozemků trvale věnovaných výrobě zemědělské pro účely dávky z majetku a použité také v nař. č. 53/1921 Sb. pro oceňování státem zabraného a přejímaného majetku.

Čl. 6. Soupis pozemků děje se především podle katastr. území, a to z nejrůznějších hledisk. Tak zřízen jest všude parcelní protokol sepsaný podle parcelních čísel a jejich číselném pořadí a obsahující celý popis pozemků vyjímajíc držitele.

Pozemnostní archy obsahují soupis všech pozemků téhož držitele podle čísel knihovních vložek. Seznam pozemnostních archů jest aritmeticky založený soupis pozemkových archů s udáním jména držitelova. Rejstřík držitelů jest abecedně sepsán a obsahuje též udání příslušných pozemnostních archů. Dále vedou se seznamy parifikační půdy a seznam zaplavovaných ploch, vesměs aritmeticky podle parcelních čísel.

Tyto soupisy dohromady jsou pak t. zv. písemným operátem, t. j. písemným sestavením výsledků šetření (§ 6, odst. 1 B).

Mimo to jsou pro katastr. území nebo širší obvody zřízeny seznamy pozemků trvale osvobozených od pozemkové daně a t. zv. úhrnné výkazy, obsahující celkové údaje jako výkazy úhrnných katastr. hodnot, seznamy silnic, seznamy vodstev, seznamy elektr. vedení vysokého napětí a seznamy budov.

IV. Pravdivost. Čl. 7. Udržování pozemkového katastru ve shodě se skutečností a jeho obnovování. Vedení p-ého k-u v patrnosti děje se vyšetřováním a prováděním všech trvalých změn nastalých v okolnostech, které jsou p-ým k-em zjišťovány, vedle toho pak opravováním prokázaných nepřesností a chyb v p-ém k-u (§§ 30 až 41 k. z.). K. z. zajišťuje tu součinnost interesovaných, ukládá jim povinnost ohlašovatí nastalé změny nebo shledané nepřesnosti a chyby. Platí to zejména (§§ 44 až 53) o soudech, veřejných úřadech a orgánech vůbec, zvláště však o soudech knihovních, dále úřadech pro vyměřování poplatků, úřadech pověřených dozorem nad lesy, úřadech nebo soudech pověřených dozorem nad prováděním scelování hospodářských pozemků a lesů a jiných úprav pozemkové držby, úřadech, osobách nebo korporacích, pro-

vádějících zlepšení pozemků (meliorace aneb ochranné stavby v území zaplavovaném a pod.), o úřadech nebo státních podnicích oprávněných vyhotovovati geometrické (polohopisné) plány a o úředně oprávněných civilních geometrech, úřadech, osobách nebo korporacích provádějících stavby silnic, elektrických vedení silného napětí, stavby meliorační, vodárenské, kanalisační nebo stavby při vodstvech stojatých anebo tekoucích, jakož i o úřadech vodoprávních, památkovém úřadě, obecních úřadech a pod.

Držiteli pozemků, jehož se změna týká, se dokonce předpisuje pro ohlášení změny lhůta třicetidenní (§ 57) a její nedodržení se stíhá různými majetkovými újmami (odsunem daňových výhod resp. zproštění daňové povinnosti ze zjištění vyplývajících) až k 1. ledna po vyšetření změny (§ 59).

Držitelům se usnadňuje ohlašovací povinnost (§ 60) tím, že se připouští i ústní ohlášení a to jak v katastr. měřickém úřadě, je-li přítomen měřičský úředník, tak i při úředním řízení konaném v příslušném katastr. území. Ohlášení změny držby katastr. měřickému úřadu dokonce za jistých podmínek k-ho z-a chrání strany proti předepsání zvýšeného poplatku (poplatkové pokuty) pro opožděné ohlášení k účelům poplatkovým. Mimo to k přijímání ohlášek má také měřičský úředník úřadovati aspoň po tři dny v každém třetím měsíci u okresního soudu. Vedle toho i sám katastr. měřický úřad koná v každém katastr. území aspoň jednou za tři léta úplné přehledky držby, zejména pokud jde o správné zápisy o osobě držitelově a výtěžkovém předmětu; při tom shledané změny se učiní z úřední povinnosti předmětem dalšího řízení (§ 81).

Konečně každý šestý rok se úředně přezkouší shoda zápisu ve veřejných knihách (deskách zemských, knihách pozemkových, železničních a horních) a v p-ém k-u porovnáním výpisu z knihovních vložek, doplněných a opravených k tomu cíli řádným knihovním soudem na žádost katastr. měřického úřadu, s pozemnostními archy, jak se dříve do jisté míry dalo již v Čechách (§ 43).

Čl. 8. V p-ém k-u se provedou definitivně jen ty změny, jichž podklad jest řádně doložen a vyšetřen (§ 86). Provedení se děje zápisem. Vedle toho vedou se jen v záznamu změny v zákoně zvláště vyznačené, jejichž provedení zápisem nelze provést, zejména z nedostatku potřebného

úředního svolení nebo provedení v knihách pozemkových, z nedostatku dokladů pro přezkoušení nebo při rozsáhlejších změnách z nedostatku času k provedení. Záznamy se vyřídí podle povahy případu buď provedením změny v katastr. operátech nebo obnovením původního stavu v přírodě (§ 87).

V p-ém k-u se provádějí změny zpravidla až v zimním období a to zásadně vždy najednou podle jednotlivých katastr. území.

Proto provedou se v p-ém k-u pro každý rok zásadně jen změny řádně ohlášené nejdéle do konce března a změny ohlášené při úředním řízení v katastr. řízení, stačí-li k jejich vyšetření čas před tím již určený pro pobyt měřického úředníka v příslušném katastr. území. Z jiných později ohlášených změn lze provést jen změny držby nastalé do konce příslušného roku a ohlášené před prováděním zápisů změn v katastr. operátech příslušného katastr. území, jde-li o změnu náležitě doloženou a vztahující se k pozemku nebo souboru pozemků, který jest na svém obvodu vyznačen hranicemi držebnostními, nebo hranicemi, které jsou zajištěny (zdi, plotem a pod.), a jehož totožnost lze zjistiti pouhým nahlédnutím do katastr. map, bez místního šetření, nebo konečně, jde-li o jinou změnu držby pozemků anebo jejich částí doloženou řádným geometrickým (polohopisným) plánem (§ 91).

Provedení zápisu změn v katastr. operátech oznámí katastr. měřický úřad vyhláškou v příslušném katastr. území a způsobem obvyklým v okrese (vyhláškou v úředním listě a pod.) s doložením, že každý držitel může nahlédnouti do mapy svého pozemnostního archu a do platného záznamu katastr. měřického úřadu v úředních hodinách a podati do 15 dnů ode dne vyhlášení námítky. Námítky nemají odkládacího účinku; katastr. měřický úřad je však přezkouší novým řízením. Jsou-li uznány oprávněnými, provede opravný zápis, jinak předloží je finančnímu úřadu II. stolice, který o nich rozhodne s konečnou platností (§ 92).

Obnovování pozemkového katastru. Stane-li se některý katastr. operát anebo jeho část pro svoje opotřebení k dalšímu užívání nezpůsobilým, nahradí se jeho opisem aneb otiskem podle právě platného stavu.

Pozbude-li dosavadní katastr. mapa stanovené přesnosti, nebo vyžaduje-li se pro změnu poměrů větší přesnosti nebo jiného měřítko, sdělá se nový měřický operát a

podle výsledků upraví se také operát písemný.

Ztracený nebo zničený katastr. operát anebo jeho část nahradí se druhopisem podle zachovaných pomůcek. Není-li potřebných pomůcek pro pořízení druhopisu, vyhotoví se celý nebo částečný operát nahradní v nezbytně nutném rozsahu (§ 28).

V. Veřejnost p-ého k-u. Čl. 9. Podle účelů, kterým p. k. slouží, prohlašuje k. z. operáty p-ého k-u za veřejné (§ 8). Operáty rozumějí se tu jednak operát měřický, jednak operát písemný, tedy všechny mapy a seznamy, které — jak zpředu bylo již uvedeno — tvoří tyto operáty. Naproti tomu nejsou veřejnými ostatní části p-ého k-u, tedy ani sbírka listin, podle kterých se provádějí zápisy v p-ém k-u, ani úhrnné výkazy, o nichž rovněž byla již vpředu řeč (§ 6).

Veřejností nerozumí se tu materiální publicita, jíž obdařeny jsou naše knihy pozemkové, nýbrž toliko veřejná přístupnost katastr. operátů, záležející v tom (§ 8, odst. 2.), že každý — aniž by nějak musil osvědčiti svůj zájem o věc — může v přítomnosti úředníka pověřeného dozorem nad katastr. operáty — do nich nahlížeti a činiti si poznámky, dbaje při tom opatření předepsaných za tím účelem, aby katastr. operáty nebyly nějak poškozeny nebo zničeny a ruče za případnou škodu. Mimo to může si každý vyžádati za stanovený poplatek prosté nebo ověřené opisy, výpisy, otisky nebo snímek. Nahlížeti do orig. katastr. map jest možné jen se svolením přednosty úřadu, nepodává-li katastr. neb jiná mapa dostatečného vysvětlení.

Udělování práva rozmnožovati části p-ého k-u neb jejich snímky jest vyhrazeno ministerstvu financí, které jest oprávněno povolití ještě další výhody úřadům, úředně oprávněným civilním geometrům anebo stranám při používání p-ého k-u (§ 8, odst. 3.).

Nad pouhou správní pomůckou zdvihá p. k. ustanovení § 104 zákona o přímých daních (č. 76/1927 Sb.) určující, že pozemková daň se vyměřuje podle p-ého k-u, takže změna v pozemkové dani nemůže nastati bez změny v p-ém k-u ani v osobě poplatníkově ani v podkladu jeho daňové povinnosti.

VI. Úřady a řízení. Čl. 10. Vrchní řízení a dohled ke katastr. měřické službě přísluší ministerstvu financí (§ 1, odst. 1.), jehož působnost určuje blíže § 1 nař. č. 205/1928 Sb. a jemuž jsou přičleněny ústavy:

triangulační kancelář, ústřední archiv p-ého k-u a reprodukční ústav.

Správou p-ého k-u jsou pověřeny finanční úřady II. stolice (zemské finanční ředitelství v Praze a v Brně, generální finanční ředitelství v Bratislavě a hlavní finanční ředitelství v Užhorodě — § 1 nař. č. 205/1928 Sb.). Jim jsou přímo podřízeny tyto výkonné úřady katastrální:

a) katastr. měřické úřady: pro práce spojené s vedením a obnovováním p-ého k-u a pro práce vceňovací, vtrřidovací nebo autentifikační v obvodě jednoho nebo více berních okresů, a

b) archivy map katastrálních: pro úschovu katastr. operátů značné ceny a pro práce jim zvláště přikázané v obvodě finančního úřadu II. stolice (§ 1, odst. 2.).

Sídla výkonných katastr. úřadů a obvody jejich působnosti stanoví vláda nařízením. Podle nynějšího stavu (viz § 3 a přílohu k nař. č. 205/1928 Sb.) zaujímají obvody katastr. měřických úřadů obvod jednoho až pěti berních úřadů, při čemž sídlo tohoto berního úřadu resp. jednoho z nich jest zároveň i sídlem katastr. měřického úřadu. Archivy map katastr. zřízeny jsou pro každou zemi v jejím hlavním městě.

Pokud jde o obnovování p-ého k-u, práce vceňovací, vtrřidovací anebo autentifikační, může ministerstvo financí vyhláškou rozšířit působnost jednotlivých katastr. měřických úřadů na obvody dvou i více katastr. měřických úřadů (§ 1, odst. 3.). Podle vyhlášky č. 206/1928 Sb. mají tuto působnost jen katastr. měřické úřady v Praze, Brně, Opavě, Bratislavě a Užhorodě.

Mimo to pro další ještě dobu budou fungovati na Slovensku inspektoráty katastrálního vyměřování (nyní v Bratislavě, Trenčíně a Košicích — vyhl. č. 206/1928 Sb.), podřízené generálnímu finančnímu ředitelství v Bratislavě, aby provedly katastr. měření podle ustanovení k-ho z-a a sestavily i nový písemný operát tam, kde dosud nebylo provedeno měření srovnávající se s k-m z-em (§ 103). Reambulací p-ého k-u, potřebnou tam, kde katastr. mapy původně vyhovující požadavkům k-ho z-a, nebyly delší dobu doplňovány nastalými změnami, vykonají však na Slovensku katastr. měřické úřady.

Čl. 11. Pokud jde o řízení, sluší k doplnění toho, co již bylo řečeno, připomenouti, že t. zv. katastr. řízení (§ 9) (měření nebo místní šetření prováděné pro založení

nebo obnovení p-ého k-u) vykonává komise, jejíž předsedou jest měřický úředník a členy starosta obce neb jeho náměstek, pokud se týče jiný jeho zástupce podle platných předpisů ustanovený (na Slovensku a v Podkarpatské Rusi po případě i obecní [obvodní] notář) a dva důvěrníci, znalí místních poměrů, z nichž alespoň jeden má býti výkonným zemědělcem, nebo kde se řízení týče ve větší míře lesů, výkonným lesníkem, a které určí obecní (městská) rada za souhlasu měřického úředníka. K řízení lze přizvat i jako další členy komise s poradním hlasem znalce půdy, lesnictví, vinařství, chmelařství, zahradnictví, památek a pod., případně za spolupůsobení úřadů (sborů) k vyslání jich oprávněných. Komise se platně usnází prostou většinou hlasů; při rovnosti hlasů platí za přijatý návrh, pro který hlasuje předseda komise. Zeměměřické práce provádí předseda komise (měřický úředník) (§ 9, odst. 1.).

Měřický úředník oznámí alespoň třicet dní předem obecnímu úřadu obce, ve které bude prováděti katastr. řízení, a obecním úřadům sousedních obcí, kdy bude toto řízení prováděti. Obce jsou povinny, aby vyhláškou a způsobem v místě obvyklým vyzvaly držitele pozemků, aby se dostavili k řízení a podali buď sami nebo svými zmocněnci potřebná vysvětlení o hranicích svých držečností (§ 9, odst. 2.).

Nepřijdou-li držitelé pozemků ani jejich zmocněnci k jednání, nebude to na překážku, aby se řízení provedlo; za ně podají potřebná vysvětlení přítomní držitelé sousedních pozemků nebo důvěrníci. Nové řízení na žádost nedostavivších se držitelů může býti zavedeno jen na jejich útraty (§ 9, odst. 3.).

O výsledku šetření sepíše se protokol, jež spolupodepíší členové komise a držitelé pozemků nebo jejich zástupci, kteří se zúčastnili řízení (§ 9, odst. 4.).

Hranice katastr. území, nejsou-li zároveň hranicemi státními, zjišťuje komise, jejíž předsedou je měřický úředník a členy starostové (neb jejich náměstkové) se dvěma splnomocněnými zástupci za každou hraničící obec (§ 11, odst. 4.). K řízení musí býti pozváni držitelé pohraničních pozemků. Nedostaví-li se některý z nich, byv nejpozději 24 hodiny předem o tom uvědoměn, vykoná se řízení i za jeho nepřítomnosti (§ 11, odst. 6.). Běží-li hranice katastr. území po hranici obcí politických (místních), podléhá příslušná část protokolu schválení okresního úřadu (§ 11, odst. 8.).

Před vyhlášením platnosti katastr. operátu, vzešlého z katastr. řízení, budiž poskytnuta držitelům pozemků možnost, aby nahlédli do tohoto operátu a podali své námítky (reklamace) (§ 29, odst. 1.). Z té příčiny vyloží měřičský úředník operáty katastr. k veřejnému nahlédnutí po přiměřenou, alespoň třídní dobu, u příslušného obecního úřadu, po kterou dobu přijímá tamtéž podané námítky ústní i písemné. O vyložení katastr. operátů uvědomí se držitelé pozemků způsobem obvyklým v okrese (vyhláškou v úředním listě a pod.) a v obci (vyhláškou, vybubnováním a pod.) aspoň třicet dní předem s doložením, že vyložené katastr. operáty, pokud nebudou podány námítky, nabudou platnosti dnem, který předem stanoví finanční úřad II. stolice (§ 29, odst. 2.).

O podaných námítkách, pokud jim nevyhoví komise přímo opravou shledané chyby, rozhodne (případně za spolupráce soudního znalce z nejbližšího okolí) s konečnou platností finanční úřad II. stolice, který také stanoví a vyhlásí den počátku platnosti těchto operátů (§ 29, odst. 3.).

Podobně se provedou i šetření místní také v kanceláři obecního úřadu, nařízená pro zjišťování změn; přítomnost však jednoho z obou stanovených důvěrníků není při řízení nutnou. Alespoň jeden člen komise s rozhodujícím hlasem má být výkonným zemědělcem nebo lesníkem. Za pozvaného ale nepřítomného držitele pozemku podají potřebná vysvětlení přítomní držitelé pozemků sousedních. Místní šetření se nekoná, lze-li potřebná vysvětlení získati nahlédnutím do předložených listin, do veřejných knih, do úředních spisů úřadů pro vyměrování daní a dávek anebo protokolárním vyjádřením za tou příčinou předvolaných stran. Protokol sepsaný o vyšetřené změně (ohlašovací list), který podepíše předseda, členové komise a přítomní držitelé příslušných pozemků, je podkladem dalšího jednání měřičského úředníka.

Při změně držebohnostních hranic zpraví nepřítomné držitele, jichž se věc týče, katastr. měřičský úřad obecním úřadem o vykonaném měření s doložkou, že výsledek měření bude vzat za základ změny držebohnostních hranic, která se provede v p-ém k-u a ohlásí se knihovnímu soudu ku příslušnému řízení, neprokáže-li strana do patnácti dnů katastr. měřičskému úřadu nesprávnosti šetření nebo měření. Nové řízení může být provedeno toliko na náklad stěžovatelův (§ 68, odst. 1.).

Sporné nové držebohnostní hranice vyloučí se z řízení (§ 68, odst. 2.). •

Dostavení se předvolaných a účast zástupců obcí v komisích může být vynucována pokutami až do 200 Kč, pokud se týče 400 Kč. Mimo to může být uloženo obcím nahraditi zvýšené výlohy státu tím vzešlé. Obce jsou povinny nahraditi státu i výdaje vzešlé opomenutím jiných povinností katastrálním zákonem jim uložených, a při opětném opomenutí nebo zřejmém odporu mohou být její funkcionáři mimo to potrestáni pokutou až do 1000 Kč (§ 96).

Styk s úřady ve věcech p-ého k-u velice usnadňují značné úlevy co do povinnosti kolkové a poplatkové (§ 95).

Čl. 12. K usnadnění měření slouží oprávnění státních měřičských úředníků, pokud se týče jejich pomocníků (dělníků) vstupovati na cizí nemovitost, bráti potřebné vzorky půdy pro rozbor, stavěti na pozemku triangulační, polygonové a jiné měřičské značky, signály, kameny, křížové znaky, pyramidy, lešení a jiné a použití k těmto účelům po případě i sousedních pozemků, dále právo odstraňovati nebo oklestiti v nezbytném rozsahu stromoví (nikoliv ale ovocné nebo památné), překážející pracím katastr. měření (§ 75).

Případnou škodu nahradí stát. O nároku rozhoduje při katastr. řízení k tomu stanovená komise, jinak k tomu účelu obdobně sestavená zvláštní komise (§ 76).

Zamítne-li komise náhradu škody, protože jde o škodu nepatrnou, nebo není-li stát nebo poškozený v jiném směru spokojen s výrokem komise, rozhodne na žádost podanou do třiceti dnů ode dne doručení výměru o náhradě škody, pokud se týče o její výši, okresní soud místně příslušný v nesporném řízení (§ 76, odst. 2.).

Při podrobném měření neb řízení provedení p-ého k-u neb měření na žádost a náklad stran, ručí stát jen za škody způsobené úmyslně neb hrubou nedbalostí státního měřičského úředníka, jinak držitel pozemku, jehož se týká měření nebo řízení. O náhradě této platí obdobné předpisy. Na místě komise určuje však náhradu obecní (městská) rada (§ 76, odst. 3.).

Úředně oprávnění civilní geometři mají při jistých pracích podobná oprávnění, ale jsou povinni jejich výkonem způsobené škody hraditi sami (§ 76, odst. 4.).

Poškodí-li nebo přemístí-li někdo ze zlomyslnosti výtyčku, kolík nebo jinou měřičskou značku, jest povinen nahraditi státu výdaje, které mu vzešly obnovením původ-

ního stavu a nejde-li o čin přísněji stíhaný, na př. podle zákona č. 254/1921 Sb. o ochraně hraničních mezníků a trigonometrických značek, může býti vinníku mimo to uložena pokuta až do 1000 Kč (§ 96, odst. 2.).

K ustálení, zajištění nebo používání trigonometrických bodů povolí okresní úřad k žádosti ústředního úřadu vedoucího v patrnosti triangulační práce (t. č. ministerstvo financí) vyvlastnění příslušného pozemku zpravidla ne většího než 40 m² za přiměřenou náhradu resp. zřízení služebnosti (§ 77). Stejně oprávnění přiznává uvedený úřad i úřadům nebo veřejným korporacím při provádění triangulačních prací sloužících veřejným zájmům (§ 78).

Literatura.

Linden: „Die Grundsteuerverfassung“, Wien 1840; Falk: „Die Grundsteuerverfassung in Böhmen“, Prag 1847; Müller: „Geschichte des Grundsteuerwesens des Königreiches Böhmen“, Prag 1880; Chlupp-Habelsberger: „Systematisches Handbuch der direkten Steuern“, 8. Aufl., Leipzig 1886; Novotný: „Nauka o rakouském katastru“, 2. vyd., Praha 1911; Petřík: „Předpisy měřické“, Praha 1906; týž: „Úvod do nauky o katastru daně pozemkové“, 2. vyd., Praha 1927; Fasching: „A magyar orszagos háromszögélések és részletes felmérések uj vetületi rendszerei“ (Nové projekční soustavy uherského měření), Budapest 1909.

Josef Křovák.

Katolická církev.

Všeobecný úvod. Katolická církev v Československu. 1. Právní poměry v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. 2. Právní poměry na Slovensku a Podkarpatské Rusi.

Úvod. Oficiální definice církve katolické není. Obecně se užívá definice kard. Bellarmína († 1621), dle níž je církev jediná a pravá pospolitost lidí, spojená vyznáváním jedné a téže víry a těchž svátostí, pod vedením řádných pastýřů a zvláště jediného zástupce Kristova na zemi, římského velekněze. (De controversiis christ. fidei, tomus II., prima controv., De Ecclesia militante, l. III., c. 2.) (Srov. dále článek: Právo církevní.) Členem církve se stává každý, kdo je platně pokřtěn. Členové nejsou si rovni. Jsou dva stavy: kleriků a laiků. Klerici řídí církev, laici nejsou účastni ve správě církevní, jsou povoláni pouze k poslušenství. Klerus sám je organizován hierarchicky. Nejvyšší hlavou církve je papež, přímý a bezprostřední biskup pro celou církev. Církev rozdělena

je na země misijní podléhající kongregaci de propaganda fide, a na země řádně již organizované, terrae apostolicae Sedis. Tato část je rozdělena na provincie, které zahrnují v sobě biskupské diecése (po př. eximovaná opatství a prelatury nullius, které vyjmuty jsou z pravomoci diecésního biskupa). Obvod diecésní dělí se opět na fary. Několik far v diecési má býti spojeno v jeden organizační celek (venkovské vikariáty, děkanáty, archipresbyteráty). V čele provincie stojí arcibiskup (metropolit). — Na zvláště významných místech byli arcibiskupové vyznamenáni hodností primasa. Hodnost tato stala se časem pouhým čestným titulem, opravňujícím k přednosti před ostatními biskupy. Pouze arcibiskup ostráhomský v býv. Uhrách měl výjimečné postavení jako primas uherský. Svolával na synodu všechny biskupy uherské, rozhodoval o odvoláních z výroků metropolitů a vykonával jurisdikci nad uherskými opatstvími (prelaturami nullius), jež vyňata byla z pravomoci diecésních biskupů. — V čele diecése stojí biskup, v čele farního obvodu farář. Právní pravidla, která upravují vnitřní poměry církevní, shrnuta jsou v codex juris canonici. Nejnovější sbírka právních pravidel církevních (codex juris canonici) vznikla z popudu papeže Pia X. a vydána byla za papeže Benedikta XV. dne 27. května 1917 s platností od 19. května 1918.

O dalších podrobnostech pojednává se dále v jednotlivých odstavcích se zřetelem k právním poměrům v Československu podle oblasti právních předpisů rakouských a uherských.

Katolická církev v RČS. Rozdělení podle ritů (obřadů). Katolická církev v RČS. má tři rity: římskokatolický, řeckokatolický a armenský. Vznik církve pravoslavné (řeckovýchodní) považovala církev katolická se svého stanoviska za schisma (odštěpení) i bylo její dávnou snahou toto schisma odstraniti a obě církve spojití v jeden mohutný organizační celek. V západní části Ruska snahy tyto nabývaly půdy a podařilo se zejména na území býv. Haliče za určitých koncesí docíliti r. 1595 u duchovenstva podrobení se nejvyšší moci papežské. K usnadnění spojení nebyly odstraněny větším dílem posavadní obřady církve pravoslavné, zejména nebyla zavedena latina jako řeč obřadní a byly učiněny určité ústupky i ohledně celibátu nižšího kněžstva. V zemích býv. Rakouska, po přechodném opuštění unie, opět uznána nadřízenost papežská r. 1720. R. 1807 byla pro